

## 4.1 Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním vojenským tribunálem v Norimberku

---

Norimberský proces s hlavními válečnými zločinci<sup>411</sup> byl zahájen 20. listopadu roku 1945 a skončil vynesením rozsudků 1. října 1946. Bylo v něm souzeno 24 nejvýznamnějších předáků nacistického Německa. Proces byl veden před Mezinárodním vojenským tribunálem, který se skládal ze zástupců čtyř vítězných mocností: USA, SSSR, Velké Británie a Francie. Každá z mocností byla v tribunálu zastoupena jedním hlavní soudcem a jedním jeho zástupcem. Obžaloba byla taktéž dělena mezi tyto čtyři mocnosti. Jak jsem již uvedl v kapitole věnované přípravám na potrestání válečných zločinců, obžaloba byla postavena na čtyřech základních bodech: 1) účast na spiknutí nebo společném plánu ke spáchání zločinů proti míru, 2) plánování, příprava, rozpoutání a vedení útočných válek a dalších zločinů proti míru, 3) válečné zločiny, 4) zločiny proti lidskosti.<sup>412</sup>

Právě zařazení zločinů proti lidskosti a uznání právní odpovědnosti politických představitelů za ně bylo hlavním příspěvkem Bohuslava Ečera ve formování moderního mezinárodního práva. Ve své knize popisuje rozměr nacistických zločinů proti lidskosti: „Lze tudíž právem označit tyto zločiny za útok na samy základy civilizace.“<sup>413</sup>

---

411 Viz příloha č. 1.

412 CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983.

413 EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 19.

Hlavní britský žalobce Hartley Shawcross charakterizoval norimberský proces ve své závěrečné řeči před tribunálem takto: „Na lavici obžalovaných sedí dvacet zlomených mužů, jejichž osobní způsobilost k páčání zločinu je navždy ta tam. Je dnes těžko poznat v těchto bídných lidech jako věznicích onu moc, kterou měli jako nacističtí vůdci, kterou kdysi jako nacističtí vůdci ovládali tak velkou část světa a plnili hrůzou většinu lidstva. Jen jako jednotlivců má je jich osud pro svět malý význam. Co však činí tuto soudní při významnou, je to, že tito obžalovaní představují temné síly, které budou číhat ve světě dlouho po tom, co jejich těla budou proměněna v prach.“<sup>414</sup>

Význam norimberského procesu ovšem asi nejlépe vystihl hlavní americký žalobce Robert Jackson v závěru své úvodní řeči: „Tou pravou žalující stranou na tomto soudu je civilizace. Ve všech našich zemích ještě bojuje a není dokonalá. Žaloba netvrdí, že Spojené státy nebo kterákoliv jiná země neměly vinu na tom, že německý národ se tak lehko stal obětí lichocení i zastrášování nacistických spiklenců. Upozorňuje však na hroznou řadu útoků a zločinů, které jsem vylíčil, upozorňuje na fyzické rány, vyčerpání zdrojů, na zničení všeho, co bylo na světě krásné nebo užitečné, a na ještě větší možnosti eventuálního ničení v budoucnosti. Útěchou obžalovaných může být jedině naděje, že mezinárodní právo zůstane tak pozadu za morálním vědomím lidstva, že to, co z mravního hlediska je vysloveným zločinem, není nutno z právního hlediska pokládat za vinu. Tuto možnost však odmítáme.“<sup>415</sup>

Hlavním argumentem, kterým se obžalovaní hájili, bylo, že pouze vykonávali rozkazy svých nadřízených. Svou vinu svalovali zejména na Adolfa Hitlera a Heinricha Himmlera, kteří v té době již nežili. Všeobecně se snažili marginalizovat své postavení v nacistickém Německu. Snaha zachovat si tvář vedla obžalované k tomu, že se pokoušeli podrážet legitimitu soudu. To se dobře odráží ve výrocích obžalovaných pronesených potom, co jim byla předložena obžaloba. Jejich výroky zachytil vězeňský psychiatr G. M. Gilbert:<sup>416</sup>

„Hermann Göring: ‚Vítěz je vždy soudcem, poražený obžalovaným!‘

Joachim von Ribbentrop: ‚Jsou obžalování nepraví lidé.‘

Rudolf Hess: ‚Nepamatuji se.‘

Ernst Kaltenbrunner: ‚Necítím se vinen za válečné zločiny, plnil jsem jen svou povinnost jako zpravodajský orgán, a odmítám sloužit jako náhrada za Himmlera.‘

414 EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 125.

415 GILBERT, Gusve Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981, s. 41.

416 DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Bakalářská práce. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2012.

Alfred Rosenberg: ‚Odmítám obvinění ze spiknutí. Antisemitské hnutí bylo pouze ochranné.‘

Hans Frank: ‚Pokládám tento proces za světový soud z vůle boží, který má vyšetřit a ukončit hroznou dobu utrpení za Adolfa Hitlera.‘

Wilhelm Frick: ‚Celá obžaloba je založena na předpokladu fingovaného spiknutí.‘

Fritz Sauckel: ‚Propast mezi ideálem socialistické společnosti, jak jsem si ji představoval a za niž jsem bojoval jako bývalý námořník a dělník, a hroznými událostmi v koncentračních táborech mnou hluboce otřásla.‘

Albert Speer: ‚Proces je potřebný. Spoluodpovědnost za tak strašné zločiny musí být dokonce i v autoritativním systému.‘

Hjalmar Schacht: ‚Vůbec nechápu, proč jsem byl obžalován.‘

Walter Funk: ‚Nikdy v životě jsem vědomě nečinil něco takového, co by opravňovalo takovouto obžalobu. Pokud jsem se dopustil omylem nebo z nevědomosti činů uvedených v obžalobě, je má vina lidskou tragédií, a nikoli zločinem.‘

Franz von Pappen: ‚Zhrozil jsem se obžaloby, za 1. pro nezodpovědnost, s jakou bylo Německo vrženo do této války a celosvětové katastrofy, za 2. pro množství zločinů, které spáchali někteří krajané. Poslední je psychologicky nevysvětlitelné. Věřím, že hlavní vinu má bezbožnost a léta totalitního režimu. Tak se stal Hitler během let patologickým lhářem.‘

Konstantin von Neurath: ‚Vždycky jsem byl proti trestání bez možnosti obhajoby.‘

Baldur von Schirach: ‚Kořen všeho neštěstí byl v rasové politice.‘

Arthur Seyss-Inquart: ‚Poslední dějství tragédie druhé světové války, doufám!‘

Julius Streicher: ‚Tento proces je triumfem světového židovstva!‘

Wilhelm Keitel: ‚Pro vojáka je rozkaz rozkazem!‘

Alfred Jodl: ‚Lituji, že se oprávněná obvinění mísí s politickou propagandou.‘

Karl Doenitz: ‚Ani jedno z uvedených obvinění se na mne ani v nejmenším nevztahuje. – Jde o typický americký humor.‘

Hans Fritzsche: ‚Je to nejhroznější obžaloba všech dob. Jedno však bude ještě strašnější: obžaloba německého lidu za zneužití jeho idealismu.‘<sup>417</sup>

Nacistické zločince asi nebylo možné za jejich činy adekvátně potrestat. Rozhodně ovšem nebylo možné nechat tyto zločiny bez povšimnutí a bylo na místě se o potrestání viníků alespoň pokusit. V procesu padlo 12 rozsudků smrti, které byly vykonány 16. října 1946. Všechny rozsudky, které byly nad obžalovanými vyneseny, jsou přehledně seřazeny v příloze č. 1 této knihy.

Norimberský proces výrazně přispěl k formování mezinárodního trestního práva tak, jak je chápáno dnes. Proces také přispěl, k tomu, že dnes chápeme porušování základních lidských práv a útočnou válku za mezinárodní zločin.<sup>418</sup>

---

418 CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983.